

QULOQ AMPUTATSIYASI BO'LGAN ITLARNING HAYOT SIFATIGA TA'SIRI VA REABILITATSIYASI

Sagizbaev Maxset Orinbasarovich- assistent

Utepbergenova Tumaris Muxit qizi-magistrant

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqola itlarda quloq amputatsiyasining klinik ko'rsatmalari, amputatsiyaning hayot sifatiga ta'siri va rehabilitatsiya jarayonlari haqida so'z yuritadi. Quloq amputatsiyasi ko'pincha travmalar, infeksiyalar va onkologik kasalliklar sababli amalga oshiriladi. Amputatsiya jarayonidan so'ng itlarning hayot sifati jismoniy va psixologik jihatdan o'zgaradi. Rehabilitatsiya jarayoni og'riqni boshqarish, jismoniy terapiya va psixologik qo'llab-quvvatlash kabi usullarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Itlar, quloq amputatsiyasi, hayot sifati, rehabilitatsiya, jarrohlik, amputatsiya sabablari

Kirish. Itlarda quloq amputatsiyasi ko'pincha travmalar, onkologik kasalliklar (masalan, osteosarkoma) yoki infeksiyalar natijasida amalga oshiriladi. Bu jarayon nafaqat jismoniy holatni o'zgartiradi, balki itning psixologik holati va umumiy farovonligiga ham ta'sir qiladi. Quloq amputatsiyasi bo'lgan itlar ba'zan atrof-muhitni tinglash qobiliyatining yomonlashuvi tufayli o'zlarini noqulay his qilishlari mumkin, bu esa ijtimoiy o'zaro aloqalariga ta'sir qiladi. Shuningdek, amputatsiya jarayonidan keyin rehabilitatsiya jarayonlari nafaqat jismoniy tiklanishni, balki psixologik va ijtimoiy adaptatsiyani ham qo'llab-quvvatlaydi.

Ushbu maqola quloq amputatsiyasining itlarning hayot sifatiga bo'lgan ta'sirini tahlil qilib, rehabilitatsiyaning muhim jihatlarini ko'rsatadi. Maqsad, quloq amputatsiyasi bo'lgan itlar uchun samarali rehabilitatsiya yondashuvlarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etishdir.

Mavzuning dolzarbligi. Quloq amputatsiyasi bo'lgan itlar uchun rehabilitatsiya va ularning hayot sifatini yaxshilash veterinariya tibbiyotida muhim ahamiyatga ega. Amputatsiya ko'pincha jarohatlar, infeksiyalar yoki onkologik kasalliklar natijasida amalga oshiriladi, bu esa itlarning jismoniy va psixologik holatiga ta'sir qiladi. Amputatsiya jarayonidan keyin samarali rehabilitatsiya usullari, shu jumladan og'riqni boshqarish, psixologik qo'llab-quvvatlash va jismoniy terapiya, itlarning tez tiklanishini va hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi. Shuning uchun, bu mavzu veterinariya tibbiyotida

muhim bo‘lib, yangi reabilitatsiya usullarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish zarur.

Tadqiqot usullari. Maqola bo‘yicha tadqiqotlar asosan bibliografik tahlil asosida olib borildi. Itlarda quloq amputatsiyasining sabablari va jarrohlik usullari, shuningdek, reabilitatsiya jarayonlarining samaradorligini o‘rganish uchun mavjud ilmiy adabiyotlar va klinik tadqiqotlar tahlil qilindi. Tadqiqotda quyidagi metodlar qo‘llanildi:

1. **Bibliografik tahlil:** Quloq amputatsiyasi bo‘lgan itlar haqida mavjud bo‘lgan ilmiy maqolalar, jurnallar va kitoblar o‘rganildi.

2. **Kasalliklar va amputatsiya sabablari:** Quloq amputatsiyasining asosiy sabablari, jumladan travmalar, infeksiyalar va onkologik kasalliklar bo‘yicha statistik tahlil olib borildi.

3. **Reabilitatsiya usullari:** Amputatsiyadan keyingi reabilitatsiya jarayonlari, shu jumladan og‘riqni boshqarish, psixologik qo‘llab-quvvatlash va jismoniy terapiya kabi usullar tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari . Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, quloq amputatsiyasi bo‘lgan itlar jismoniy va psixologik jihatdan sezilarli o‘zgarishlarga duch keladi. Amputatsiya jarayonidan so‘ng, ko‘plab itlar o‘zlarini noqulay his qilishadi, bu ularning ijtimoiy faoliyatiga ta’sir qiladi. Shuningdek, ba’zi itlar og‘riqni boshqarish uchun og‘riqni kamaytiruvchi preparatlarga muhtoj bo‘lishadi.

Reabilitatsiya jarayoni amputatsiyadan keyin itlarning tiklanishini tezlashtiradi. Og‘riqni boshqarish, psixologik yordam va jismoniy terapiya orqali itlar o‘zlarining sog‘lig‘ini tiklaydilar. Ba’zi holatlarda, protetik qurilmalar yordamida itlarga quloqning funksiyasini qaytarish imkoniyati yaratiladi, bu esa ularning hayot sifatini yaxshilaydi.

Xulosa. Quloq amputatsiyasi bo‘lgan itlar uchun reabilitatsiya jarayoni hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o‘ynaydi. Amputatsiya jarrohligi va keyingi davolash usullari itlarning sog‘lig‘ini tiklash, og‘riqni kamaytirish va psixologik holatini yaxshilashda samarali bo‘ladi. To‘g‘ri reabilitatsiya va qo‘llab-quvvatlash orqali quloq amputatsiyasidan keyin itlar tezda tiklanib, o‘z hayot sifatini qayta tiklashlari mumkin. Bu jarayonni yaxshilash va yangi davolash usullarini ishlab chiqish uchun ilmiy tadqiqotlar davom ettirilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavkat, A., Kural, A., & Maryam, Y. (2025). THE IMPLEMENTATION MECHANISM OF DIGITAL TRANSFORMATION TO ENHANCE EDUCATIONAL EFFICIENCY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 2(4), 93-97.

2. Shavkat, A., & Kural, A. (2025). INCREASING EDUCATIONAL EFFICIENCY IN HIGHER EDUCATION THROUGH CREATIVE APPROACHES. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 2(4), 89-92.

3. Shavkat, A., & Kural, A. (2025). IMPROVING THE USE OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES TO ENHANCE THE QUALITY OF EDUCATION AND EDUCATIONAL VALUE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 2(4), 85-88.

4. Shavkat, A., Kural, A., & Gayratdin, O. (2025). ORGANIZATIONAL SYSTEM OF PERSONNEL POLICY AIMED AT IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 2(4), 98-102.

5. Tlepovich, E. A., Shavkat, A., & Karamaddinovich, B. K. (2025). O ‘ZBEKISTONDA QO ‘YLARNING ICHAK SESTODLARI BILAN ZARARLANISHI: EPIZOOTOLOGIK TAHLIL, DIAGNOSTIKA VA MAVSUMIY O ‘ZGARISHLAR. *Modern World Education: New Age Problems–New solutions*, 2(3), 12-18.

6. Tlepovich, E. A., Shavkat, A., & Karamaddinovich, B. K. (2025). QORAQALPOG ‘ISTON RESPUBLIKASI XO ‘JAYLI TUMANIDA QO ‘YLARNING ICHAK SESTODOZLARI: TARQALISHI, DIAGNOSTIKASI VA PROFILAKTIKASI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 2(2), 37-44.

7. Shavkat, A., Karamaddinovich, B. K., & qizi Zaripboyeva, Z. S. (2025). INFESTATION OF SHEEP WITH INTESTINAL CESTODES IN UZBEKISTAN: EPIZOOTIOLOGICAL STUDIES, NEW PARASITIC SPECIES, AND ENVIRONMENTAL FACTORS. *Modern digital technologies in education: problems and prospects*, 2(2), 151-156.

8. Tlepovich, E. A., Shavkat, A., & Karamaddinovich, B. K. (2025). QORAQALPOG ‘ISTON RESPUBLIKASI XO ‘JAYLI TUMANIDA QISHLOQ XO ‘JALIK HAYVONLARINING SESTODLARI TARQALISHI VA ULARNING OLDINI OLIH CHORALARI. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 2(2), 112-120.

9. Shavkat, A., Karamaddinovich, B. K., & qizi Zaripboyeva, Z. S. (2025). INTESTINAL CESTODE INFESTATION IN SHEEP IN UZBEKISTAN: EPIZOOTIOLOGICAL STUDIES, ECOLOGICAL FACTORS, AND SEASONAL DYNAMICS. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(2), 190-196.

10. Shavkat, A., Karamaddinovich, B. K., & qizi Khojamuratova, A. Y. (2025). INFECTION OF SHEEP WITH INTESTINAL CESTODES IN UZBEKISTAN: EPIZOOTIOLOGICAL ANALYSIS, ECOLOGICAL FACTORS, AND PREVENTIVE MEASURES. *The latest news and research in education*, 2(2), 69-77.
11. Shavkat, A., Kural, A., & Maryam, Y. (2025). THE IMPLEMENTATION MECHANISM OF DIGITAL TRANSFORMATION TO ENHANCE EDUCATIONAL EFFICIENCY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 2(4), 93-97.
12. Shavkat, A., Radjapbay, J., & Umidbek, K. (2025). EPIZOOTIOLOGY OF FASCIOLIASIS IN CATTLE IN UZBEKISTAN AND KARAKALPAKSTAN: RESULTS OF A 15-YEAR STUDY AND PATHOLOGOANATOMICAL CHARACTERISTICS. *JOURNAL OF VETERINARY SCIENCE*, 8(3), 1-6.
13. Egamberganovich, R. J., & Ochilovich, F. N. (2022). Buzuqlar organizmiga kaltsiy-fosfor minerallariva d vitaminining tasirini o'rganish. *Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali*, 2(3), 42-45.
14. Rejebbayev, J. E. (2024). Pharmacological Properties of TRIVITAMIKS and INTROVIT Preparations Given to Calves. *American Journal of Biomedicine and Pharmacy*, 1(9), 54-55.
15. Rejebbayev, J., Farmonov, N., & Sulaymonov, M. (2023). THE EFFECT OF THE DRUGS "TRIVITAMIX" ON THE CLINICAL INDICATORS OF CALVES. *Science and innovation*, 2(D3), 37-39.
16. Rejebbayev, J. E., & Nurimova, P. W. (2025, April). QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASI QANLIKÓL HAM QOÑIRAT RAYONLARINDA QUSSHILIQ FERMER XOJALIQLARINDA SAQLANIP ATIRGÁN QUSLARDIÑ PASTERELLYOZ KESELLIGI HÁM ONIÑ PROFILAKTIKASI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15362062>. In *International scientific and practical conference* (Vol. 1, No. 2, pp. 149-150).
17. Rejebbayev, J. E., Nurimova, P. W., & Tajimova, S. K. (2025). QARAMALLARNING PASTERELLYOZ KASALLIGI VA UNING PROFILAKTIKASI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 3(31), 56-58.
18. Farmonov, N., & Rejebbayev, J. E. (2025). VITAMINS A, D, E AND K IN CALVES AND THEIR EFFECTS ON THE BODY. *Web of Agriculture: Journal of Agriculture and Biological Sciences*, 3(3), 36-38.
19. Rejebbayev, J. E., & Zoytova, S. A. (2025). Chemical composition and biological properties of cow's milk and milk fed to young calves in livestock

farms in the districts of the Republic of Karakalpakstan. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 5(2), 409-412.

20. Rejepbayev, J. E., Farmonov, N. O., & Zoytova, S. A. (2024, November). BUZOQDAGI RAXIT KASALLIK TARIXI, BELGILARI VA DAVOLASH: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14219984>. In *International scientific and practical conference* (Vol. 1, No. 1, pp. 75-78).